

De witte steen

God creëert geen kopieën maar originelen

DRS. WIM RIETKERK

Is de mens een robot? Een deel van de technologische gemeenschap voorspelt dat we omstreeks 2030 machines met kunstmatige intelligentie zullen kunnen maken, waardoor de mens zijn uniciteit zal verliezen. Zullen we uiteindelijk ontdekken dat de mens niets anders is dan een mechanisch samengesteld geheel?

Het is een gedachte die ons enerzijds fascineert getuige de vele toekomstfantasieën in sciencefiction boeken, films en cartoons. Maar anderzijds benauwt het ons ook, want dan zal de mens zijn geheim verliezen. Wat is dan nog de zin van het mens-zijn? En is er dan nog plaats voor geloof en liefde? In een wereld in de houdgreep van IT en big business vragen steeds meer mensen zich af: wie ben ik nu eigenlijk? Ben ik alleen maar een paar onbeduidende data in de computer? Een cijfertje in de productiestatistiek? Een voorgeprogrammeerde robot? Wie zich een zielloos nummer voelt, voelt zich naamloos, een wezen zonder uniciteit en eigen identiteit. Wat is de mens? Wie ben ik?

Belofte

In Openbaring 2:17 wordt een belofte aan de gemeente in Pergamum gegeven, die precies op deze vragen ingaat. *"Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witte steen geven en op die steen een nieuwe naam geschreven, welke niemand weet, dan die hem ontvangt."* Wat was er aan de hand met deze gemeente dat Jezus uitgerekend aan hen deze belofte geeft? Ieder van de zeven gemeenten die een brief ontvangt, spreekt Hij anders aan. En aan iedere gemeente geeft Hij een andere belofte. Aan Ephese geeft Hij de belofte dat zij zullen eten van de boom des levens. En aan Philadelphia dat zij een zuil in het huis van God zullen zijn. Steeds symbolen voor dat wat voor die gemeente het meest bijzonder en nodig is.

Naamloos

Maar aan Pergamum geeft Hij de belofte van een witte steen met een

naam erop. Waarom? Dat lezen we direct in de aanhef van de brief: *"Ik weet waar gij woont, daar waar de troon van de satan staat."*

We weten dat Pergamum het centrum was van de keizercultus in dat deel van Klein-Azië. Pergamum had op een berg midden in de stad een enorm tempelcomplex, allereerst gewijd aan Zeus, maar toen Augustus 'de Vehevene' aan de macht kwam, werd dit tempelcom-

Jezus als keizer

Bij aardse macht is voortdurend de dreiging aanwezig dat het eigene van de mens wordt uitgewist. In het rijk van Caesar wordt de mens een ding, een gebruiksartikel. Deze brief stelt het rijk van Jezus Christus in scherp contrast tegenover het rijk van Caesar. Direct in de aanhef verschijnt Jezus met het tweesnijdende, scherpe zwaard, het symbool van Augustus. Augustus wordt altijd afgebeeld met dwars over zijn lijf een enorm lang tweesnijdend scherp zwaard, het keizerlijke attriboot. Jezus verschijnt hier aan deze gemeente met zo'n zelfde zwaard. Proeft u de ironie? Alsof Hij wil zeggen: Ik ben de echte keizer, in macht ga Ik Augustus ver te boven. Waar Hij aan de andere gemeentes verschijnt als sleuteldrager, goede herder en advocaat, daar verschijnt Hij aan Pergamum als de machtige imperator.

Unieke naam

Maar, Jezus presenteert zich als de keizer die ieder van de zijnen bij name kent. Hij zegt: 'Ik geef een ieder die volhoudt een witte steen met een naam erop, ieder met een eigen en unieke naam.' Jezus heeft het volste recht om in deze wereld te verschijnen als de Heer waarvoor alles baan moet maken. Zo verwachtten de Joden Hem ook. Zij dachten dat Hij desnoods een leger op de been zou brengen en zo de dingen radicaal naar Zijn hand zou zetten. Maar waar Jezus verschijnt, daar gebeurt precies het omgekeerde. Daar zien we een man die werkt met individuen. Twaalf mensen traint Hij. Hij verblijft een nacht met Nicodemus en Hij gaat eten met Zacheüs. Hij doorstaat de hitte van de dag bij de bron met de

Waar Jezus verschijnt ... daar zien we een man die werkt met individuen.

plex gewijd aan de keizer. Van heinde en ver trokken de mensen naar deze tempelgebouwen om daar de keizer offers te brengen. De keizercultus was geen vrijblijvend, onschuldig bedrijf. De keizer beloofde zijn burgers de Pax Romana, de Romeinse vrede, bescherming en welvaart. Maar dan moesten zij hem wel goddelijke hulde bewijzen, hun vrijheid opgeven en zich geheel en al onderwerpen aan zijn totalitaire macht. Zo werden zij een verlengstuk van die totalitaire macht, pionnen op het schaakbord van de keizer. Een pion is naamloos. Misschien dat u nu begrijpt waarom Jezus juist deze brief met deze belofte afsluit.

Overall waar een totalitaire macht de mens in zijn greep krijgt, of het nu gaat om een despotische vader, een dogmatische kerk of een politiek machtsapparaat, daar voelt de mens zich niets anders dan een radertje in een machine, een naamloos nummer.

Samaritaanse vrouw. In al die contacten leren we Jezus' geheim kennen, namelijk dat mensen in Zijn nabijheid zichzelf durven te zijn. Maskers vallen weg en de gevierde prediker Nicodemus blijkt ineens in zijn hart een twijfelaar te zijn, een zoeker. De keiharde belastingambtenaar Zacheüs blijkt opeens een eenzaam man. De Samaritaanse vrouw komt tot ware zelfkennis. Jezus is een keizer die zijn mensen niet massaal beheert en bestuurt, maar die met iedereen persoonlijk contact zoekt. Zijn hoogheid gebruikt Hij om ieder van de zijnen terug te voeren naar hun ware identiteit. In Zijn aanwezigheid durven de mensen hun eigen slechtheid onder ogen te zien, omdat ze weten dat ze dwars door alles heen gedragen worden en niet verworpen. En tegelijkertijd durven ze hun eigen gaven te onderkennen en in te zetten. Minder- en meerderwaardigheidscomplexen vallen weg en mensen komen tot zichzelf.

Innerlijke kracht

In het verlengde hiervan ligt de dubbele belofte aan het eind van de brief aan Pergamum: 'wie volhardt, hem zal Ik geven het verborgen manna en de witte steen.' Beide beelden gaan terug naar Israëls woestijntijd. Het verborgen manna kreeg Israël toen het onderweg was naar het beloofde land. Dagelijks ontving het op deze woestijntocht de voeding, de kracht die nodig was om verder te kunnen gaan. Hier zegt Jezus: 'Ik beloof aan u ieder persoonlijk het verborgen manna.' Verborgen, want het speelt zich van binnen af. Er zit iets intiems in dit beeld. Hij belooft ons Zijn nabijheid, die ons uit de moeite opheft en ons opnieuw kracht geeft om

voort te gaan. Hij is onze Keizer, die voor ieder van de zijnen in de gaten houdt wat hij of zij dagelijks nodig heeft. Wie voor Christus kiest en volhoudt, krijgt onderweg bemoediging.

De witte steen

En op het eind van zijn weg ontvangt hij een witte steen. Ook dit beeld stamt uit de woestijntijd, toen God aan Mozes de beschrijving gaf hoe de hogepriester eruit moest zien. Hij moest een borstplaat dragen met twaalf edelstenen met daarop de twaalf namen van de stammen van Israël. Die moest hij op zijn hart dragen als hij dienst deed in de tempel. Twaalf stenen met twaalf namen. Die namen waren niet domweg etiketten zoals onze namen. Iedere naam had een inhoud en betekenis. In de Bijbel is een naam nooit zomaar een naam.

Een naam in de Bijbel duidt in één pennenstreek aan wat iemands wezen is.

Als iemand bij ons Visser heet, dan zal niemand denken dat hij visser is. Als in de Bijbel iemand Visser heet, dan kun je ervan op aan dat hij visser is. Een naam duidt in één pennenstreek aan wat iemands wezen is. Daarom veranderen de mensen van naam als ze door een diepe verandering zijn heengegaan. Naomi, de lieflijke, zegt als ze zonder man en zonder zonen uit Moab terugkeert: 'noem me niet meer Naomi, noem me Mara, de verbitterde.' Een naam onthult iemands levensgeheim. Zoals de hogepriester in het Oude Verbond

de namen van de twaalf stammen van Israël op het hart droeg bij zijn dienst in de tempel, zo draagt Jezus als de hogepriester van het Nieuwe Verbond de namen op zijn hart van de talloze schare, de 144.000, de twaalf stammen van Israël vernieuwd met het werk van twaalf apostelen. Hij draagt ze niet als een naamloze massa, maar Hij kent ze ieder bij name, tot in het diepste van hun wezen. In aardse rijken worden namen uitgewist, maar in

deze zak greep en daaruit een steen haalde wist dat dit zijn lot bezegelde. En wat een ongelooflijke ervaring was dit voor degene die uit de zak de witte steen pakte en wist dat het leven voor hem lag. De witte steen is de steen van allen die gratie krijgen. Gratie door het kruis van Christus.

Bestemming

Maar daarmee stopt het niet, op deze witte steen komt een naam. Een naam, die niemand weet dan wie hem ontvangt. En dat is voor mij het mooiste deel in de Bijbel. Er zal een dag komen waarop Hij het verborgen ik van ieder van de zijnen zal ontsluiten. Op die steen wordt een naam geschreven die ons tot in onze diepste kern weet te treffen. Dat wat niemand weet en wat we ook zelf vaak alleen maar bij benadering vermoeden, ons allerintiemste levensgeheim. Een naam, die alleen Hij begrijpt die ons gemaakt heeft en hij die hem ontvangt. Zo intiem en persoonlijk leidt de Here ons tot onze bestemming. En ik maak me sterk dat als Hij die naam opgeschreven heeft, Hij een pas terugdoet en zal zeggen: 'zo is het goed, zo was je bedoeld, zo had ik je gedacht.' God creëert geen kopieën, maar originelen. Iedere steen, ieder mens apart zal zich opgenomen weten in het grote orkest van Gods nieuwe mensheid. Geen twee instrumenten gelijk. Allen uniek om zo gezamenlijk het magistrale concert aan te heffen waarmee we God zullen prijzen. Zo rijk en veelkleurig is God die de mens schiep naar Zijn beeld. Hij gaf allen een naam en aan ieder een ander. Wie Jezus toelaat in zijn leven, die wordt niet van zijn persoonlijkheid bevrijd maar naar zijn

eigenlijke persoonlijkheid toe geleid. Hij verliest zijn oude naam en krijgt er een nieuwe voor in de plaats. Een naam die ons onszelf doet kennen zoals we nu reeds door Hem gekend zijn.

Kroonstuk

Wie is de mens? Zijn wij mensen robots, onbetekenend, naamloos? Als je let op de Caesars van deze wereld, dan zou je het soms gaan vrezén. Maar je moet alleen letten op wat God van je denkt. Wat God van ons denkt, heeft Jezus duidelijk gemaakt met dit beeld van de witte steen met een naam erop. In dat beeld zat ook een stilzwijgend appél aan de gemeente van Pergamum: volg de Caesar niet na, laat je niet imponeren, maar volg Jezus Christus na. De wereld is vol Caesars. Waar zij gevolgd worden, daar worden mensen nummers. Maar wie kiest voor Jezus, mag weten dat er iemand is die niet rust voordat Hij ieder van ons heeft toegevoerd naar dat uiteindelijke scheppingswerk dat God in ons allen wil volmaken, totdat we zijn geworden het kroonstuk van Zijn schepping.

Bewerking:

drs. Marleen Hengelaar-Rookmaaker

Bijbelleessuggesties:

Openbaring 2:12-17
1 Corinthiërs 13:12b
Johannes 10:11-18

Om over na te denken / gespreksvragen:

1. Heeft u zich weleens een nummer gevoeld? Wanneer?
2. Bij Christus mag u worden wie u werkelijk bent. Kunt u dit vanuit uw eigen leven beamen?
3. Is echte groei en verandering mogelijk? Hoe?

GROEI - JAARGANG 2000 - NR. 3

INFO

DRS. W.G. RIETKERK IS NEDERLANDS-GEREFORMEERD PREDIKANT IN UTRECHT EN INTERNATIONAAL VOORZITTER VAN L'ABRI, HET IN 1955 DOOR DR. FRANCIS SCHAEFFER OPGERICHTTE NETWERK VAN STUDIEGEMEENSCHAPPEN. HIJ IS OOK SCHRIJVER VAN O.M. 'IK WOU DAT IK KÖN GELOVEN' EN 'WAKKER OP WEG'. OOK WERKTE HIJ MEE AAN 'PLATZAK BIJ DE WENSPUT'. BINNENKORT VERSCHIJNEN 'DE KUNST VAN HET LOSLATEN' BIJ VOORHOEVE EN 'IN DUBIO' BIJ NOVAPRES.

C I T A A T

"Volgens de Bijbel zijn we aan de ene kant waardevolle mensen die naar het beeld van God gemaakt zijn en aan de andere kant verloren zondaars die vallen onder het oordeel van God. Wij zijn zowel product van de schepping als van de zondeval. Dat is de paradox van onze menselijkheid."

"Wij kunnen pas een gezond gevoel van eigenwaarde ontwikkelen als we erkennen dat we waardevol zijn voor God (...) Het kruis van Christus is het bewijs van Zijn liefde voor ons".

John Stott

UIT 'WAT VOGELS ONS KUNNEN LEREN', ARK BOEKEN - AMSTERDAM

Wie Jezus leert kennen, merkt dat hij door de omgang met Christus pas wordt wie hij eigenlijk is.

het rijk van Christus wordt het meest eigene van de mens eruit gehaald. Wie Jezus leert kennen, merkt dat hij door de omgang met Christus pas wordt wie hij eigenlijk is. J.H. Bavinck zegt bij dit gedeelte: 'Jezus nivelleert niet, maar Hij regeert.' Hij maakt mensen niet tot nummers; Hij maakt nummers tot mensen. Daarvoor is een witte steen nodig.

Gratie

Een witte steen. Wit is de kleur van vergeving. Eerst moet het vuil worden afgewassen. Wit is de kleur van de rechtvaardiging door het geloof. Dit beeld van de witte steen had ook een maatschappelijke achtergrond. Soms werd in het Romeinse Rijk gratie verleend aan ter dood veroordeelden. De keizer liet dan op voor hem kenmerkende wijze een onpersoonlijke zak rondgaan, waarin negen zwarte stenen zaten en één witte steen. Eén op de tien kon vrijspraak krijgen. Wie in